IOANNIS AB IMOLA

IN TERTIVM DECRETALIVM Commentaria,

QVAMPLVRIVM IVRISCONSVLTORVM, QVI probè aliquid his præclariſſimis ac penè diuinis commentarijs hactenus addidiſſe apparuerunt, adnotationibus illuſtrata.

HAC NOVISSIMA VERO OMNIVM EDITIONE AB ERRORIBVS *innumerabilibus, quibus ubiq; deprauata, & paſsim mutila ſummi viri deprehendiſſe conquerebantur, habita ad vetuſtiſsimos Ioannis de Anania codices fide, ſuo candori vindicata, atque integritati reſtituta.*

ACCESSERVNT ETIAM HVIC NOSTRÆ EDITIONI commentaria eiuſdem Auctoris in xiiij. cap. ſub tit. de Renunciatione, nempe à cap. in præſentia. vſque ad finem, quæ in alijs deſiderantur codicibus, habita ex bibliotheca eiuſdem Ioannis de Anania.

REPERTORIVM DEMVM EA DILIGENTIA INSTAVRATVM *reperies, vt numerorum ratione fidelisſime ſubducta, atque omni etiam prorſus labe ſublata, nuſquam aut falli, aut decipi poſsis.*

VENETIIS, M D LXXV.

Apud Dominicum Nicolinum.

COLL. SOC. IESV SALM. EX DONO REGVM

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA SALAMANCA

5 ſtra.de cohabi. cleri. & mulie. ¶†Not.ex prædictis:
ſm do.Ant.ꝙ in notorio ſufficere debet ſola citatio
ſine ſolennitate peremptorij,q̃a ſuperius dictū ſit,ꝙ
in hoc actu,vel notorio ſufficiat ſola citatio ſine ſolē
nitate,de qua & remittit ad notata in c.vſa.ſ̄.titu.j.
¶Itē ēt potes notare,ꝙ ſu ꝑ negatiuo pōt eſſe noto-
riū.facit,qđ dictū fuit.ſ̄.ti.j.c.Ioannes.¶Quid aūt ſi
vocatus venit,ſed non ſtetit.Et ſic poſtea receſſit di-
cit,qđ habeť ꝑinde ac ſi nō veniſſet,q̃a nō vř veniſſe
q̃ nō ſtetit.vt legiť,& no.in c.j.ſ̄.de iudi. & facit,qđ
hř.ſ̄.eo.c.relatū.& ꝙ hř in auth.q̃ ſemel. C.quomo
6 do,& quādo iudex.¶†In gl.j.ibi,qđ derelicto. & ꝑ
hoc facit,q̃a per habitationē decēnij in loco videtur
q̃s ſortiri domicilium.l.ij.C.de incolis.li.x.& no.ſ̄.
de fo.comp.quod clericis.per Io.An.& per Dy.in l.
lex Cornelia.ff.de iniurijs . licèt ſecus ſi minori tp̄e
habitaſſet,vt notať in iuribus ꝑalleg.Sed potes dice-
re,ꝙ hoc nō habet obſtare. licèt faceret rōnē dubitā
di in hac decretali; q̃a poteſt dicere,qđ nō habet lo-
cum id,qđ ſuperius eſt dictum , quādo quis tenetur
ad reſidentiam in alio loco.facit,quod not.Arch.de
reſcriptis.c.ſtatutum.§.cū vero.li.vj.& Io. And.ī.de
priuile.ex ore. Vel ſecundo potes dicere, ꝙ non eſt
incōueniēs,quod in duobus locis q̃s habeat domici-
lium.ꝑ id,quod habetur in l.aſſumptio.§.iuriſperiti.
ff.ad municipales . & c.cum q̃s.§.j.de ſepul.in vj.&
ſ̄.de reſcrip.dilectus filius.l.laracenꝰ. ¶In ea.gl.ibi:
ꝑ minus eſt ſpatiū , &c. Et ſic , quod hic dicitur de
decēnio notat facti accidentiā non iuris myſteriū.fa
cit,quod no.gloſ.in c.quoniam frequenter.§.porrò.
7 in magna gl.vt lit.non conteſt.¶†In ea.glo.ibi ſem-
per eſt monendus.hoc limitat Goť.niſi ad tēpus fuit
licentiatus : q̃a tūc ſi ſteterit vltra tempus abſq; alia
monitione poterit priuari : q̃a Dies interpellat: tunc
ꝓ homine, vt in c.potuit.de locato . qđ dicit Io.An.
ꝓcedere ſi tēpore date licētiæ monitus fuiſſet redire
in termino ſub pœna priuationis,vt ipſe etiam no.in
ca.quoniam.§.porrò.ſu ꝑ gl.magna.vt lit.nō cōteſta.
aliàs videtur velle Io.An.quod licèt licētiatus fuerit
ad certum tempus , nihilominus ſi nō redeat poſt ter-
minū erit citādus anteq̃ priuetur , quod tene menti.
¶In ea.gloſ.ibi: videtur vacare primū.Idem not.lxx.
diſt.ſanctorum.hoc tamen dicit do. Anto.vt videtur
intelligēdum, quæ eſſent beneficia incompaſſibilia.
ſecundum ea , quæ habentur.ī.de præben.de mul-
ta.& ſupra eodem.c.ij.aliàs videtur . ſecus per ea,q̃
not.de reſcrip.gratia.lib.vj.

S V M M A R I V M.

1 *Reſidere ſi deſerit archiepiſcopus per quadriennium poteſt archiepiſco-
patu priuari.*
2 *Capitulum poteſt monere proprium Epiſcopum, vt veniat.*
3 *Eligendus in archiepiſcopum debet eſſe idoneus.*
4 *Eccleſiam pro derelicto habere videtur clericus eo ipſo, quod fit miles
ſecularis ſicut ſi contrahat matrimonium.*
5 *Inferior, non poteſt citare ſuperiorem benè tamen poteſt eum monere.*

QValiter archiepiſcopus.

Summatū fuit in c.p̄cedēti . Et eſt cōis
diuiſio,ꝯſultatio,& reſpōſio:vel meliꝰ
facti narratio,& ꝓuiſio. Scđa ibi,diſ-
cretiōi.¶In text.ibi literas veſtras.aľs
1 noſtras,& vtraq; pōt ſaluari.¶†Not.j.ex decretali,ꝙ
Archiep̄s ex nō reſidentia ꝑ quadriēniū priuari pōt
Archiep̄atu.qđ hic dř d̄ quadriennio vř notari facti
euidentia:q̃a ēt minus tp̄s ſufficiens vř ꝑ id,qđ tāgiť
in gl.j.& ſ̄.vt lite non conteſt.§.porrò.in gl.magna.
c.quoniam . De Cardinali autē,an poſſit ex nō reſi-
dentia priuari:habetur.ſ̄.I c.ij.de alijs.in c.pręcedē-
2 ti.& ī.eo.ex tua.¶†Item no.quod capitulum videtur
poſſe monere ꝓprium Ep̄m,vt veniat. Et not.quod
ex tali monitione videtur inſtitui contumacia.ſi non
veniat ad reſidendum cuius virtute vř poſſe ꝓcedi
ad priuationē eius, qđ hř.ſ̄.de ſupp.negl.c.j.Pōt tn̄
dici,ꝙ hoc cōtingit, q̃a Papa talē monitionē appro-
bauit . aľs vř,qđ ad cōſtituendū quē in ꝯtumacia nō
reſidēdi requirať monitio illius, q̃ habet poteſtatem
deſtituēdi,ſeu priuādi . ꝑ id.qđ hř.ſ̄.de renū.ammo
net.& c.qđ in dubijs. & qđ no.in cle.j.de renū. ¶Itē
no.ꝙ ꝑ dationē licētiæ de eligēdo aliū videť ſu ꝑſtes
ſubſiſtente legitima cā tacitè priuari.Nā aľs ī locū vi
3 uētis nō dēt alius eligi.ī.de ꝯceſ.p̄bē.c.j.¶†Itē no.ꝙ
ꝑſona eligēdi in Archiep̄m dēt eſſe idonea . Et qua-
lis,idoneitas req̃rať,habeť.ſ̄.de elec.cū in cūctis. de-
bet ēt eſſe talis q̃ poſſit præeſſe , ſcilicet in iudicādo,
& etiā prodeſſe,ſcilicet in prædicādo, & adminiſtrā-
do diuina.ſ̄.c.proxi. & ſic dēt eſſe peritus,& exper-
tus.xxxix.diſt.c. Petrus . per aliū tn̄ q̄nq; in ſupradi-
ctis.de ſerui.ſupra de offi.ordi.inter cætera.¶In gl.j.
4 ibi:vt ſi fiat miles . ¶†No.diligēter gl.qđ eo ipſo,qđ
clericus ſit miles ſecularis vř habere eccleſiā ꝓ dere
licto ſicut ſi ꝯhat matrimoniū.& ſic vř gl.đcidere q̄-
ſtionē,quā dixi poſt do.Flo.ſupra ti.j.c.ſi.& cū gloſ.
iſta trāſeunt cōiter doctores . Et iō fortè ſeruareť in
practica, licèt videreť poſſe limitari ſcđm illa,q̃ dixi
in d.c.ſi.videť etiā habere pro derelicto ſi efficiať hi
ſtrio,vel buffo,vel ioculator,vt no.ī.eo.in c.ſi.vbi ēt
glo.cōcor.cū iſta.& ꝓbaī ēt in c.j.de vi. & hone.cle.
in vj.¶In gl.ij.ibi.nā tp̄s datę. Vnde ſi impetrans li-
teras ꝯ vſurarios exercet vſuras , ēt poſt datā literarū
nō audireť,niſi prius illas reſtituat. ꝑ ea, q̃ hn̄r in c.
quia fruſtra.alle.in gl. ¶In ea.gl.in fine.Solue,vt ibi
no.& in c.dilectus . el ij.& ibi dicetur.ī.de præben.
Nam ſcđm quod ſuadet ratio ſubiectę materiæ pō-
deretur tp̄s date,vel tp̄s receptionis literarum.extra
gl.vř quod canonici non potuerunt ſuum archiepi-
ſcopum monere: q̃a inferior in ſuperiorē non habet
poteſtatem.de maio. & obe.cū inferior. ¶Solue, qđ
aut habeť in litera per literas noſtras. nō ob.contra-
riū,q̃a fuit monitus per Papa,qui oīum eſt ſuperior.
ix.q.iij.cuncta per mūdum. & c.ꝑ principalē.& hāc
dicit Hoſti.eſſe verā literam : quia monitio inferio-
5 ris nō poſſit cōſtituere in ꝯtumacia ſu ꝑiorē. ¶†Alia
aūt litera hēt per veſtras . & tūc pōt dici, qđ licèt in-
ferior nō poſſit citare ſuperiorē, vel parē.c.innotuit.
de elec.q̃a par in parē nō hēt imperiū,vt ibi.tn̄ benè
pōt monere inferior ſu ꝑiorē.ſ̄.de ſupplē.negli.p̄la.
c.j.ēt parē.vt voluit gl.de offi.delega.cum cauſa. Et
ita poſſit intelligi hic. Aduerte tn̄,quia monitio per
capitulū facta nō ſufficeret, vt eius virtute ad priua-
tionem potuiſſet procedi,niſi Papa hoc cōprobaſſet:
quia poteſtas priuādi Archiepiſcopum , vel Epiſco-
pū ad ſolū Papā ſpectat . ſupra de tranſla.præla.c.ij.
& facit,qđ dixi in notabilibus . ¶Secūdo cōtra text.
facit,quod vř,ꝙ ꝓpter monitionē,& cōtumaciā non
reſidendi nō habent canonici poteſtatē eligēdi:quia
licèt prælatus ſit cōtumax nō eſt priuatus beneficio:
ſed priuandus.ī.eo.c.ſi.& ī.c.proxi.& ſic ante priua
tionē nō debet ad electionē procedi.ī.de cōceſ.præ-
ben.c.j.ſoluit Inn.qđ quātūcūq; capitulum moneat
prælatū,vel ſocium ad reſidēdū,& cōtumax ſit pręla
tus, vel ſocius nō poterit procedere ad eligendū ſine
autoritate illius,in cuius manibus debet renunciari ,
ar.c.inferiori.xxj.diſt.& bene facit,quod habetur.ſu
pra de renūtia.ammonet.& c.qđ in dubijs.& hoc ēt
placet Hoſti.vn̄ cōcludit , ꝙ prius ꝑ ſuū iudicē debet
priuari anteq̃ aliꝰ eligať,ſaluo niſi aliud faciat Papa
qui

dignitas fuit, ꝙ daretur electio.facit, qđ hř.xxj.q.j.ſi quis.Sed iſta ſolutio non vř bona.vt hic tãgit d.Ant. quia vř contra hunc text. qui vř ponere ius cõe non gratiã.& bene facit, ꝙ no.Io.And.ſ.de teſti.ex parte. nõ ob.qđ nõ habent velle,nec nolle. qa illud verũ, qñ beneficiũ nõ hẽnt,& ſic ſunt clauſtrales. aliàs ſecus.facit,qđ no.de reſcri.cum dilectus. & de iudi.cũ deputati.Iac.de Albenga.dicebat, qđ decretalis de multa.habet locũ in dignitatib⁹ ſecularibus.Sed hic loquit̃ de dignitatibus,ſeu p̃laturis regularib⁹, in quibus non eſt tanta ambitio veriſimiliter,qa ſunt pot⁹ loca dilectionis,ſubiectionis,& onerũ.vij.q.j.hęc nequaq̃. & tãgit Archi.xxj.q.j.relatio. ſuper glo.ſed finaliter dicit Arch.tenendũ, quod hř in c.cum ſingula.de præben.in vj.vbi etiam quò ad religioſas dignitates vř idem dicendum,ꝙ in ſecularibus.de quo tãgetur in c.de multa.¶In ea.gl.ibi: in duobus collegijs. de hoc dic vt no.per Bar.in l.ſi.ff.de colle.illicitis.& per Inn.j.de exceſ.præla.dilecto.

SVMMARIVM.

1 *Pluralitas beneficiorum eſt prohibita.*
2 *Eligentes,an poſſint ab electione reſilire poſt conſenſum ab electo præſtitum.*
3 *Scandalum reddit interdum aliquem ineligibilem, & electum quandoque repellit.*
4 *Eccleſia vna debet eſſe vnius ſacerdotis.*
5 *Cura populi poteſt inſolidum pluribus competere.*
6 *Prælatus non requiritur neceſſario ad eſſe collegij.*

CVm non ignores. Electus ad ſecũdã eccleſiã,ſi dimittere non velit primã electores ab electione reſilire poterunt.h.d.Primo ponit mandati cauſam.Scđo mandatũ.Tertio ſoluit obſtaculũ.ſcđa ibi:cũ igit̃.tertia ibi:ꝙ ſit. ¶Not.ex text.
1 primo † ꝙ pluralitas beneficiorũ * rř eſt inhibita.de
2 qua.ſ.eo.ad hæc.¶Itẽ no. ꝙ habens vnũ beneficium nõ vř poſſe eligi ad aliud, nec vř tenere electio facta de eo.de quo dicendum,vt hř in c.ordinarij. de offi. ord.in vj.& de electione.dudũ.el ij. Nam licèt in aliquibus caſibus ꝑꝑ pluralitatẽ reddat̃ q̃s inhabilis ad eligendũ,vt eligat̃,vt patet ex dictis iuribus.tñ ſi hẽt vnicũ beneficiũ non vř eſſe prohibitũ ipſum eligi ad aliud.vř tñ qđ ſi vult ſecũdum debeat dimittere pri-
2 mũ.facit,quod dicetur in gl.pe.¶†Itẽ no.ꝙ eligentes ẽt poſt p̃ſtitũ conſenſum per electũ vňr poſſe reſilire ab electione.qđ vř intelligendũ, qñ electio eſſet nulla,vel qñ facta eſſet de indigno ab ignorãtibus.facit,
3 ꝙ hř.ſ.de electione.cũ terrã.& c.auditis.¶†Itẽ no.ꝙ ſcãdalũ interdũ reddit quẽ ineligibilẽ, & repellit interdum quem a iure electum.facit, qđ hř.ſ.de cleri. coniu.cum olim.& ſ.eo.ti.in c.cũ teneamur.¶In gl. pe.ibi:priorem eccleſiã cũ illa. & ſic nolebat ſe habilitare,dũ poſſet dimittendo.ſ.primã, vel offerẽdo ſe paratũ dimittere primã habita ſcđa.& ideo nimirũ, ſi potuit recedi ab electione.Secus ſi voluiſſet ſe habilitare dimittendo primã, vel offerendo ſe paratũ illã dimittere habita ſcđa.ſic intelligit gl. voluiſſe do. Ant.ſed Io.Cal.intelligit,qđ presbyter non cõſentit purè electioni de ſe factæ in plebanũ per archip̃sby. & clericos.ſed conſentit conditionaliter, ſi ſibi licitũ eſſet habere vtranq;.Et ideo talis conſenſus non ꝑficit matrimoniũ ſpirituale,ex quò electio nõ fuit purè acceptata.nã talis cõſenſus vř fuiſſe inualidus: qa ſicut ex parte eligentiũ requirit̃ pluriũ conſenſus. de elec.c.ij.in vj. Ita ẽt requirit̃ ex parte electi eadẽ rõne.& ideo per talẽ conſenſum qui purè non p̃ſtat̃ nõ contrahit̃ mr̃imoniũ ſpirituale inter eligentes,& inter electos.& ſic debet intelligi, & limitari.d.c.cum inter canonicos.alle.in gl. ¶Vel tertio extra glo.dici põt,ꝙ iſti archipresbyteri,& clerici conſenſerũt in ipſum presbyterũ,ſed non proceſſerũt ad actũ electionis,put fieri dẽt.per ea quæ hñr de ele. cũ in geneſi. & c.quia ꝑꝑ.Et ideo non facit tale ius q̃ſitũ ipſi p̃sbytero,qđ non poſſent ipſi clerici contradicere, & recedere a præambulo conſenſu.alle.d.Flo.qđ no.Inno. j.de ceſſi.c.cum olim.Sed pro hac ſolutione bene facit.quia ius vř quæri ex electione.& non ante. ꝑ ea quæ hñr in d.c.quia ꝑꝑ.& c.in geneſi. de quo tñ dicendũ.vt hř in c.publicata.de elec.& eo.ti.c.ij.li.vj. Et ꝑꝑ illa forte do.Flo.hic dixit, qđ hæc non fuit vera electio:ſed q̃dã vocatio,ſeu inuitatio ipſius p̃sbyteri.¶Si aũt fuiſſet vera electio.ſupple,& purè cõſenſiſſet nõ potuiſſent iſti poſtea reſilire . ſed ſcđm eum poteſt dici,qđ hic potuerunt recedere ꝑꝑ licentiam datã per Papã ꝑꝑ ſcandalũ vitandũ.facit, quod tangitur in gl.ſeq.¶Et per prædicta ẽt patere põt, quòd ſi presbyteri nolint cõſentire ab initio niſi hĩet verã q̃ue eccleſiam:ſed ex poſtfacto mutauit propoſitum: ſed clerici tunc nolebant.nam vř ꝙ cum primus conſenſus non valuerit,ſi mutauit propoſitũ poſtq̃ clerici contradicebant nõ vř prodeſſe.Si aũt mutaſſet anteq̃ clerici contradicerent, licèt poſtea contradicant vř ꝙ haberet ius.per ea quæ hñr in c.licet. de ꝑcur. in vj.ſaluo niſi ſcandalum eſſet ſi reciperet̃,ſeu p̃ficeret̃ inuitis ipſis electoribus: qa nihil cum ſcãdalo eſt fiendum.facit,quod tangitur in glo.ſeq.Poteſt etiam dici contrarium ſm Hoſt.quod iſti potuerunt reſilire ab electione ex eo, qa ſuperior ipſius presbyteri nolebat ipſum abſoluere a prima eccleſia. & ideo licitũ fuit eis cõtra propriũ factum venire:quia erat tale in quo non poterat diſpenſare, nec ſine peccato ius ſer-
4 uare.facit,qđ no.de conceſ.præbẽ.cum ſu p. ¶†Extra gl.opponit Inn.contra tex.inquãtum dicit,ꝙ vna eccleſia debet eſſe vnius ſacerdotis.nam opponit de obſeruantia conſuetudinis contraria: quia videmus q̃nq; in eadẽ eccleſia eſſe plures ſacerdotes inſolidũ curã exercẽtes. etiam patet exẽplum in eccleſia eſſe plures ſacerdotes in eccleſia Paduana.vt hic tãgit d. Ant.& do.Flo. in qua plures ſunt mãſionarij, quorũ multi hñt curã,& exercitium curę.ſoluit Inn. qđ nõ debent eſſe plures ſacerdotes principaliter inſtituti, ſeu intitulati in vna eccleſia,vt hic patet . & xxj.q.ij. ſicut.& vij.q.j.in apibus . & hoc ne ſint duo capita, vel plura quodãmodo in vno corpore.ſ.de offi.ord. qm̃ . Sed qñ non ſunt principaliter inſtituti , ſed alij ſubſunt, bene põt hoc contingere.& iõ ſi vnus ſit p̃latus in eccleſia,& ſint ſubditi alij ſacerdotes ĩ eccleſia exiſtentes,non eſt abſonũ,qđ tunc tales ſacerdotes habeant ẽt exercitium curę.dicit tñ Flo. qđ tunc principalis p̃latus propriè dř habere curã.Sed alij dicunt̃ tunc eſſe miniſtri,& plus dicit Inn.qđ ſi nullus eſſet p̃latus in eccleſia, ſed eſſent ibi plures ſacerdotes habentes curã tanq̃ collegiũ,tunc collegiũ cenſebitur prælatus ipſius eccleſiæ. nã & collegiũ corrigit exceſſus ſingulorũ de collegio.j.de offi.ord. irrefragabili.§.exceſſus.& aliud eſt collegiũ, & aliud ſinguli de collegio.xij.q.ij.qui manumittit̃.& l.intantũ.§. vniuerſitatis.ff.de rer.diui. dicit etiã qđ q̃nq; ipſum collegium cõmittit curã animarũ quibus vult. & qñ vult ad certũ tp̃s ipſos etiã remouendo , & alios p̃ficiendo qñ ſibi placet,& tũc tales non ꝓpriè appellãtur prælati,nec propriè dñr habere curã animarũ,licèt exercitiũ ipſius curę ad beneplacitũ ipſius collegij ſit cõmiſſum. q̃nq; vero collegium cõmittit in ꝑpetuũ ipſã curã,vel hoc eſt de ꝯſuetudine eccleſię,ꝙ

quilibet

a Pluralitas bñficiorũ. Quãdo pluralitas beneficiorũ põt eſſe in uno. vide gl. i. c. gratia. de reſcri. lib. 6. in uerbo iure. & Do. de S. Ge. do. Cat. in cle. gñr. 5. 4. col. p. d. Fel. i. c. dilect⁹. de ſim. in prin.

REGISTRVM.

ABCDEFGHIKLMNOPQRSTVXYZ.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr
Sſ Tt Vu Xx Yy Zz Aaa Bbb.

Omnes ſunt Quaterniones, Præter Bbb Ternionem.

VENETIIS, Apud Dominicum Nicolinum.
M D LXXIIII.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA SALAMANCA